

**BULETIN ECONOMIC AL AMBASADEI REPUBLICII MOLDOVA ÎN
REPUBLICA CEHĂ**
Octombrie 2008

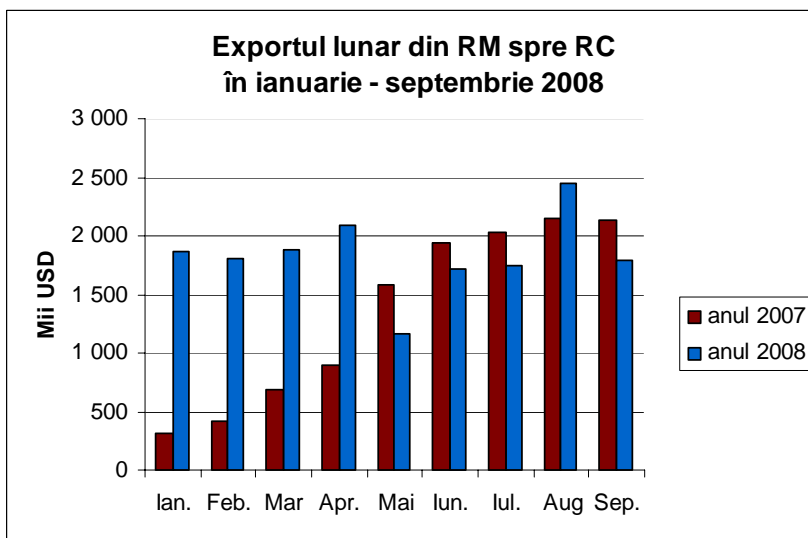
1. COMERȚUL EXTERIOR MOLDO-CEH ÎN LUNA OCTOMBRIE 2008

<i>în mii USD</i>	Ian. - Sep. 2007	Ian. - Sep. 2008	Modificare (în %)
Total	43 562	56 985	30,81
Export RM-RC	12 139	16 520	36,09
Import RC-RM	31 423	40 465	28,78
Balanța	-19 284	-23 945	24,17
Rata acoperirii importului cu export	39	41	5,68

Tabel 1. Comerțul exterior între RM și RC în ianuarie-septembrie 2008¹

În primele nou luni ale anului 2008, volumul total al comerțului exterior între Moldova și Cehia a înregistrat o creștere până la nivelul de 56,98 mil. \$, ceea ce reprezintă un rezultat care depășește cu 30,8% pe cel din perioada similară a anului 2007. Dinamica pozitivă a dezvoltării comerțului se reflectă atât la exportul moldovenesc către Cehia (16,52 mil. \$ sau +36,1%) cât și la importurile din Cehia (40,46 mil. \$ sau +28,8%), în comparație cu 2007. Balanța comercială negativă a schimbului de mărfuri cu Cehia s-a mărit cu 24,17% până la valoarea de 23,94 mil. \$. Totodată, datorită ritmului de creștere mai accelerat al exporturilor față de importuri de la începutul anului până în prezent, s-a îmbunătățit rata de acoperire a importurilor cu exporturi, de la 39% în lunile ianuarie-septembrie 2007, la 41% în aceeași perioadă a lui 2008, ceea ce reprezintă un salt de 5,68%.

În comparație cu luna precedentă, în septembrie a fost înregistrată o reducere a volumului exportului către Cehia (-26,7%) și de asemenea față de luna septembrie 2007 (-16,3%). Conform sistemului armonizat (SA), cele mai importante produs de export moldovenesc au fost cele din grupa reactoare, încălzitoare, aparate și dispozitive mecanice, cu 24,5% din totalul lunar al exporturilor către Cehia. Trebuie menționat, că exportul de astfel de produse este ocazional, în ultimii 5 ani fiind înregistrate numai 4 cazuri de export a astfel de bunuri cu valori de peste 100 000 \$. Surprinzător, pe al doilea loc se situează produsele din cupru cu 17%,

¹ Conform datelor Oficiului Statistic al Cehiei

urmate de articole de îmbrăcăminte altele decât împletite cu 15,5%, apoi produsele din fructe, legume și nuci cu 14,6% și pe poziția a cincia băuturile și oțeturile cu 14,1%.

În ceea ce privește exportul de vinuri moldovenești în Cehia, putem observa o expansiune a lor pe piața locală, atât la categoria generală de vin de struguri și must, la care valoarea livrărilor în Cehia în primele 9 luni a depășit pragul de 2 mil. \$!!! Astfel, au fost aduse vinuri moldovenești în valoare de 2,07 mil. \$ față de 1,28 mil. \$ în perioada de referință din 2007, ce reprezintă o creștere de 62%, rezultat pe care nici evoluția cursului dolarului american nu îl poate contesta. În general piața vinurilor de import a crescut cu 42,5% de la începutul anului, până la valoare de 149,5 mil. \$. Deci, putem constata că producția vinicolă autohtonă deține o cotă de piață de 1,39% printre vinurile de import, față de 1,22% în primele 9 luni ale anului 2007. Dacă analizăm segmentul vinurilor îmbuteliate (în ambalaje de mai puțin de 2l), situația este și la fel de îmbucurătoare, aici producția noastră deține o cotă de 2,09% și a înregistrat o creștere de 49,2% față de aceeași perioadă din 2007 (34,2% în expresie cantitativă).

În același timp, importurile cehe s-au majorat atât în comparație cu luna august curent (+58,6%), cât și cu luna septembrie 2007 (+12%). Tradițional, pe prima poziție se situează autovehiculele, care dețin o cotă de 24,38% din importurile din Cehia în luna septembrie 2008. Pe poziția a doua sunt reactoarele, încălzitoarele, aparatele și dispozitivele mecanice, cu 17,4% din total, iar pe poziția a treia masele plastice și produsele din acestea cu 13,08%. Restul pozițiilor care dețin mai puțin de 10% din importurile cehe din septembrie, dar le revine totuși o cotă importantă sunt: hârtia, cartonul și produsele din acestea cu 5,9%, săpunul, preparat de curățat, lustruit ș.a. cu 5,8%, produsele farmaceutice cu 5,8%

Balanța comercială lunară s-a înrăutățit considerabil comparativ cu luna precedentă, înregistrând o majorare de 4,5 ori, datorită rezultatului record din august, când a fost atins nivelul minim lunar de la începutul anului (-555 000 \$). În raport cu luna septembrie 2007, diferența dintre exporturile moldovenești și importurile cehe s-a majorat cu 40,3%.

2. SITUAȚIA ECONOMICĂ ÎN REPUBLICA CEHĂ octombrie 2008

CURSUL VALUTAR

	01.10.2008	15.10.2008	31.10.2008
CZK/EUR	24,5	24,7	24,2
CZK/USD	17,4	18,1	18,9

Subiectul principal al arenei economice din Republica Cehă în luna octombrie curent fost criza financiară și urmările ei pentru economiile europene. Salvarea Cehiei până în prezent a fost coroana și aprecierea continuă față de euro și dolar de la începutul anului

curent. Acest fapt a provocat în luna octombrie discuții aprinse asupra necesității adoptării monedei unice euro, cu toate că ultimele date actualizate arată că deficitul bugetului de stat în anul 2007 a constituit doar 0,97% din produsul intern brut, față de 3% prevăzute de criteriile necesare adoptării monedei unice. Pe 30 octombrie dl Zdenek TUMA, Guvernatorul Băncii Naționale a Cehiei (BNC) a declarat că datorită volatilității prea mari a coroanei nu se poate vorbi despre un termen exact al adoptării euro, deși de mai mult timp comunitatea de afaceri, în special exportatorii, insistă asupra acestui fapt. În ceea ce privește cetățenii de rând, a fost ridicată limita maximă a depozitelor bancare garantate de către Guvern, de la 25 000 euro la 50 000 euro.

INDICATORII ECONOMICI PRINCIPALI IN REPUBLICA CEHA

INDICATOR	PERIOADA	Crestere interanuala (descrestere) in %	Data publicarii
Produsul Intern Brut	trimestrul II - 2008	4,6	10.09.2008
Indicele preturilor de consum	Octombrie 2008	6,0	10.11.2008
Rata Inflației	Octombrie 2008	6,6	10.11.2008
Producția industrială	Septembrie 2008	6,7	11.11.2008
Producția în construcții	Septembrie 2008	9,6	11.11.2008
Veniturile în vânzările cu amănuntul	August 2008	-3,3	15.10.2008
Salariul mediu: - nominal	trimestrul II - 2008	8	27.08.2008
- real		1,1	
Indicii prețurilor producătorilor:	Septembrie 2008		14.10.2008
- agrari		-4,4	
- industriali		5,5	
- lucrărilor de construcție		4,6	
- serviciilor		4,0	
Comerț extern: - Import	Septembrie 2008	6,8	05.11.2008
- Export		5,1	
Indicele prețurilor în com. Ext. - Import	August 2008	-3,5	14.10.2008
- Export		-5,7	
Rata șomajului	31.10.2008	5,2	10.11.2008

Subiectul principal al arenei economice din Republica Cehă în luna octombrie curent fost criza financiară și urmările ei pentru economiile europene. Salvarea Cehiei până în prezent a fost coroana și aprecierea continuă față de euro și dolar de la începutul anului curent. Acest fapt a provocat în luna octombrie discuții aprinse asupra necesității

adoptării monedei unice euro, cu toate că ultimele date actualizate arată că deficitul bugetului de stat în anul 2007 a constituit doar 0,97% din produsul intern brut, față de 3% prevăzute de criteriile necesare adoptării monedei unice. Pe 30 octombrie dl Zdenek TUMA, Guvernatorul Băncii Naționale a Cehiei (BNC) a declarat că datorită volatilității prea mari a coroanei nu se poate vorbi despre un termen exact al adoptării euro, deși de mai mult timp comunitatea de afaceri, în special exportatorii, insistă asupra acestui fapt. În ceea ce privește cetățenii de rând, a fost ridicată limita maximă a depozitelor bancare garantate de către Guvern, de la 25 000 euro la 50 000 euro.

Criza din SUA a continuat să afecteze și RC, în special prin fluctuațiile de curs a monedei locale. Numai pe parcursul lunii octombrie rata de schimb coroană/dolar american a înregistrat fluctuații de la 17,3 până la 20,5 coroane pentru 1 dolar. 1 euro s-a cumpărat cu 24,5 coroane la începutul lunii, a ajuns până la 26,5 coroane în ultima decadă a lunii și apoi în doar trei zile s-a depreciat până la 23,8 coroane pentru 1 euro. Investitorii speculativi au folosit valutele central europene coroana cehă, forintul unghuresc și zlotul polonez în calitate de insule de salvare în prima jumătate a anului, când criza abia se revărsa în Europa. Acum însă, efectele ei se resimt și în Cehia, mai puțin cele financiare, datorită politicii coerente a Băncii Naționale și a practicilor solide a băncilor comerciale, dar mai mult cele ce țin de cererea față de produsele cehe. Motivele sunt două, primul se referă la înrăutățirea situației economice și scăderea puterii de cumpărare în Europa, care este principala destinație a exporturilor cehe și al doilea se referă la aprecierea puternică a coroanei cehe în acest an, ceea ce a influențat creșterea prețurilor exportatorilor și reducerea competitivității produselor cehe pe piața internațională. Printre efectele directe pot fi numite falimentarea unor întreprinderi textile din Cehia, concedieri masive de la întreprinderi de producție a sticlei și obiectelor de cristal, falimentarea a două fabrici de porțelan, oprirea pentru o săptămână a uzinei de automobile Skoda, reducerea transportului de mărfuri, a volumului de turiști străini și înăsprirea condițiilor de creditare.

Totodată trebuie de menționat că în pofida evoluției piețelor financiare, la sfârșitul lunii septembrie bugetul de stat înregistrat un surplus de 10 miliarde coroane. Datoria de stat s-a majorat cu 33,2 miliarde coroane de la începutul anului și a atins valoarea de 925,5 miliarde. Astfel fiecărui cetățean îi revine o sumă de 89 000 coroane datorie de stat. Printre altele, Ministrul Finanțelor al RC, dl Miroslav KALOUSEK, a fost ales de către Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional drept ministrul finanțelor al anului 2008 în țările post-socialiste, datorită rezultatelor instituției conduse și a politicilor reformatoare implementate cu succes. Inflația la sfârșitul lunii septembrie a atins valoarea de 6,6% cu 0,1% peste nivelul lunii precedente, deși BNC prognoza un nivel de 6,9%. Prognozele Ministerului Finanțelor presupun o rată a inflației anuală de cca. 6,4%, iar pentru anul viitor de 2,9%, însoțită de o creștere a PIB de 3,7%. Comerțul extern, deși în scădere (exportul -8,1%, importul -10,1%), continuă să înregistreze o evoluție pozitivă la capitolul balanța, cu un surplus al exporturilor față de importuri de 3,6 miliarde coroane. Tradițional exportul ceh este dominat de comerțul cu echipament, mașini și automobile.

Pe 16 octombrie Comisia Europeană a înscris berea cehă în Registrul denumirilor de origine protejate. Astfel, Cehia devine prima țară din Europa cu tehnologia de fabricare a berii națională aflată sub protecție. Condițiile de utilizarea a termenului de bere cehă presupun folosirea tehnologiei tradiționale, limitele minime și maxime de alcool, valoare

pH, calități senzoriale, componentelor specifice folosite și limitarea teritorială a regiunilor unde se produce adevărata bere cehă.

Pe 22 octombrie, în Camera Deputaților a Parlamentului ceh a fost votat bugetul de stat al RC pentru anul 2009. Cu toate că în urma alegerilor locale și senatoriale, care s-au încheiat cu victoria partidului de opoziție, se aștepta o blocare a procesului, proiectul a fost votat cu 100 voturi pentru și 96 împotriva. Documentul stabilește parametri de bază a bugetului și anume: venituri de 1,114 bilioane coroane (cca. 46,41 miliarde €), cheltuieli de 1,152 bilioane coroane (cca. 48 miliarde €) și un deficit bugetar de cca. 38 miliarde coroane (1,51 miliarde €).

Tot pe 22 octombrie, în urma negocierilor care au durat 6 luni, Bursa de Valori din Praga a fost achiziționată de Bursa de Valori de la Viena, prin transferul pachetului de control de acțiuni. În acest fel, ea se va alătura grupului care include Bursele de la Budapesta, Liubliana și Viena.